

NA ŠTÍT VLASTI

Zní to sice podivně, ale za to, že jsme vstoupili na nejvyšší vrchol celé Išmurchské doliny, nazvaný Kúhí Hejvád, vděčíme špatnému počasí. Naše družstvo — Miloš Matras, Jožo Psoška, Vilém Heckel a já — si vybralo za hlavní cíl Úparisímu, překrásný hřebenový štít, jako vysoustruhovaný z ledu a skal, který uzavírá východní část doliny. Vybudovali jsme pod ním tábor a po několikadenním průzkumu se nám podařilo nalézt v západním hřebenu cestu.

Ve výšce 5700 metrů přehrazuje hřeben kolmý stometrový skalní stupeň, klíčové místo výstupu. Lezení tu dosahovalo na některých úsecích až pátého stupně obtížnosti. Mnohde připomínal terén severní stěnu Matterhornu. Použili jsme desítky skalních skob a na 150 metrů pomocných fixních lan, která nám měla zajistit bezpečnější návrat. Bivakovali jsme na malé sněhové plošince nad výšvihem. Ráno se však definitivně zkazilo počasí a my jsme se mohli odvážit pouze na západní předvrchol (6020 m); zde jsme se museli obrátit. Sestup do východního tábora po lavinových svazích ve sněhové bouři měl dramatický průběh. Nakonec všechno dobře dopadlo. Avšak trvalo plyných 16 dnů, než jsme se mohli k Úparisímu vrátit a výstup dokončit...

Mezitím jsme sestoupili až do základního tábora. Počasí nám sice na čas odepřelo Úparisímu, ale v hloubi duše jsme doufali, že se snad najde jiný cíl, kde by čerstvý sníh nebyl tak nebezpečnou překážkou. A tak padla volba na mohutnou pyramidu, vypínající se v severní rozsoše hlavního hřebenu. Nazývali jsme ji — podle podoby s jejím karakorumským blížencem — K 2. Později dostala jméno Kúhí Hejvád — štít Vlasti. Během prvního pokusu o výstup na Úparisímu jsme měli její severovýchodní svahy stále před očima. Domnívali jsme se, že jsme v nich našli přijatelnou výstupovou trasu.

Dlouho jsme v základním táboře neotáleli. Hovoříme o svém záměru s vedoucím expedice Vladimírem Sedivým, a když s tím souhlasí, hned nazítří vyrážíme s dvěma Tádžiky, Bul-Bulem a Ekramovým bratrem, znovu nahoru do tábora pod Úparisímu, kde jsme zanechali většinu materiálu. Zabalíme potřebnou výzbroj a vydáváme se napříč celým tokem ledovce Išmurch, po jeho suťové moréně až ke skalnímu ostrohu nad esovitě ledovce stékající jako obrovské pohádkové sáně z Hejvádu. Tádžici statečně vynesli břemena až k nádherné skalní plošině, ideálnímu tábořišti. Loučíme se s nosiči přátelsky. Měli dnes perný den, velmi nám pomohli. Pomalu nastává večer,

přilehlé svahy jsou již ve stínu, který rázem přináší pronikavý chlad. Stavíme stan a hledíme se co nejdříve dostat do spacích vaků.

Dvojice Tádžiků zmizela za ledovcem. Zůstali jsme sami. Tři nepatrní lidé s ohromnou horou, obrněnou krunýřem ledu, z kterého co chvíli setřásá proudy dunivých lavín. Nemáme strach, jenom nás prostupuje nedefinovatelná tíseň — snežnáma. S obrovskou masou ledu a skal, která se nad námi hrozivě tyčí, se ještě nikdy nikdo neměřil. Je odmítavá a panenská. Stíny zaléhávají stále větší část doliny. Na obzor vyplouvají temné mraky. Co může člověk postavit proti nezměrné hmotě hory? Každý jenom své srdce a vůli — snežnáma pak obětavé a nezištné kamarádství, bez kterého nemůže žádné horolezecké družstvo existovat.

Jsem rád, že výstup uskutečňují právě s Milošem a Jožou. S Milošem jsem lezl už dříve, vyrostl jako já na pískovcových skalách. Má za sebou těžké túry v Alpách i na Kavkaze, je to úžasně spolehlivý spolulezec. Jožo je z nás nejmladší, ale fyzicky nejlépe připravený. Neznám obětavějšího kamaráda. Neustále něco podniká, zkouší, zlepšuje a opravuje.

Netrvá dlouho a do stanu se vkrádá spánek. Jako neskutečná ukolébavka k nám z dálky tiše doléhá zádušné pískání sněžného kura.

Ráno se probouzíme před třetí, vzápětí se však soukáme zpátky do spacích vaků. Na střechu stanu se neslyšně ukládají velké vločky sněhu.

S přestávkami sněží i nazítří.

Teprve třetí den se nad bělostně pocukrovanými hřebeny zamodrá jasně nebe. K vrcholu však stále ještě nemůžeme. Musíme trpělivě čekat, až slunce zpevní čerstvý sníh.

Konečně o třetí hodině ráno dne K 17. srpna nastupujeme. Chtěli bychom dnes proniknout až na táhlé ledovcové plató v první třetině svahu. Rychle přecházíme skalní žebro a nedočkavě se vnoříme do rozervaného čela visutého ledovce. Jeho mohutný prvý zlom nám dělá starosti. Tvoří vážnou překážku na vyhlédnuté trase. Po několikadenním odpočinku však máme dostatek sil, abychom si s ním poradili.

Proplétáme se mezi séráky mohutnými jako dům, přeskakujeme hrozivé trhliny, sekáme stupy v prudkých srážech. Zoufale pomalu nabíráme výšku. Batohy se zařezávají do ramen, energie pozvolna vyprchává. A to neseme pouze spací pytle a Žďárského vak, přestože počítáme nejméně se dvěma bivaky. Avšak nejhorší nás teprve čeká. Před polednem se nový sníh mění v řídkou kaši. Je dusno k zalknutí. Na ledovci

panuje spalující vedro. Připadáme si jako v rozžhavené pánvi. Slunce sálá ze všech stran. Odráží se tu jako ve vydutém zrcadle...

Zachraňuje nás spásná ledovcová trhlina. Jediné místo, kde nacházíme trochu stínu. Kromě toho se nám pauza náramně hodí k vaření čaje.

Así za hodinu se vydáváme na další cestu. Terén je stále krajně nepřijemný. Ledovec se tu přežil přes skalní stupeň a jeho tok rozpukal do nesčetných chaotických trhlín. Některé z nich zakrývají chatrné sněhové mosty. Plazíme se přes ně nad bezednými propastmi. Nahlížíme bezprostředně do zeleného nitra ledových chřtánů a mráz nám přebíhá po zádech. Do nekonečna obcházíme séráky, hned ztrácíme výšku, hned zase znovu vystupujeme.

Kolem třetí hodiny se svah nad námi konečně pokládá. Probili jsme se na ledovcovou plošinu. Dnešní cíl je tedy splněn. Ale co zítra a pozítří?

Pod ohromným ledovcovým balvanem, kolem něhož vytvořily obří rampouchy v převislých stěnách fantastickou balustrádu, si připravujeme nocleh. Je to pohádkové místo. Ledová královna nás přivítala v křišťálovém paláci a obklopila nás třpytivou, ale trochu studenou nádherou.

Ráno se brodíme přes pravé plató po kolena ve sněhu. Směřujeme k druhému ledovcovému zlomu. Nebude o nic lehčí než první. Tvoří jej osmdesátimetrový ledový schod. Chvilí bezradně obcházíme kolem. Již již se zdá, že budeme muset vyrukovat se skobami a s lezením na tahe, když náhle objevujeme ve stupni ledový kuloár. Přece jen bude snažší sekát stupy v kolmém žlebu než zdolávat stěnu komplikovanou přitahovou technikou.

Další ledovcový hřeben, táhlé svahy pokryté novým sněhem, nás stojí hodně času a námahy. Teprve kolem šesté hodiny večer docházíme k místu druhého bivaku — k dlouhé mělké ledovcové trhlině vyplněné sněhem, kterou jsme si zdola vyhlédli. Poskytne nám vítanou ochranu proti stále silicímú větru. Nocujeme ve výšce 6000 metrů u paty vrcholové pyramidy.

Následujícího dne vyrážíme opět časně zrána. Valně jsme si neodpočinuli. Citelný chlad a výška nám nedopřály klidného spánku. Kromě toho jsme nedočkaví — dnešek rozhodne o úspěchu nebo neúspěchu. Čím blíže pronikáme k vrcholu, tím více se nám hora líbí. Zcela ovládá dolinu.

Poslední úsek, jak se později ukázalo 849 výškových metrů, chceme překonat na lehko. Bivakovou výzbroj necháváme proto ležet na místě.

Traverzujeme šikmo v kyprém sně-

Chvilka odpočinku v severních srázích Káht-Hejvádu — štítu Vlasti.

Foto autor

ZAJÍMAVĚ ZE SVĚTA

RECEPT NA HUBNUTÍ

Ještě před 10 měsíci vážila Ruth Loberová z Bochumi v západním Německu přes 100 kg. Ale díky odtučňovací kůře, kterou ukázněně dodržovala, zhubla se již o 40 kg. Jedla převážně ovoce, zeleninové polévky a malé množství narychlo opékaného masa. Obdržela již na 5000 dopisů se žádostí o recept na hubnutí od svých spolužáků.

BOJ O ZÁKAZNÍKA

Mezi majiteli a nájemci benzínových pump v Anglii se vede ostrý konkurenční boj o zákazníka. A tak se jednoho dne u jedné londýnské benzínové pumpy objevily hezké dívky v bikinách s průsvitnými plastickými pláště, které s úsměvem plnily nádrže aut hromadících se zákazníků. Nápad měl úspěch; již první den dívky prodaly pětkrát více benzínu než sousední pumpy.

PSÍ INSTINKT

Pastýř Arcangelo di Noi z okolí Taranta v Itálii se schoval před ljákem s celým stádem ovcí do jednoho opuštěného domku. Najednou se do jeho oděvu zakousl ovčácký pes, který s ním stádo hlídal, a táhl jej z domku ven. Pastýř se zpočátku bránil, ale pak se dal odvléci. Za okamžik udeřil do domku blesk a zabil 30 ovcí.

UNIFORMY, KTERÉ MĚNÍ BARVU

V jednom odvětví amerického vojenského průmyslu začali vyrábět uniformy pro vojáky, které, impregnovány jakousi chemickou látkou, budou měnit barvu podle okolí, ve kterém se voják nachází. Jestliže například voják v hnědé uniformě vkročí do džungle, změní se hnědá barva v zelenou a tak splyne s okolím a bude dokonale kryt.

ROMANTICKÉ SEZNÁMENÍ

28letý John Vettler z Perthu v Austrálii pozval k sobě 21letou Marjorii Fowlerovou z Wombellu v Anglii, protože se chce stát jeho ženou. Marjorie pracovala v pivovaru a do jedné láhve v zásilce do Perthu vložila dopis s adresou a požadavkem, že se chce vdávat. John Vettler pivo vypil a dopis našel...

S FIAKREM RYCHLEJI NEŽ S AUTEM

Francouzští statistikové nedávno vypočetli, že jeden fiakr v roce 1960 projížděl pařížskými ulicemi rychlostí devět kilometrů za hodinu. Průměrná rychlost automobilů dosažená v roce 1965 v přeplněných pařížských ulicích činila jenom sedm kilometrů za hodinu.

hu přímo k srázům vrcholové pyramidy. Ani zde není terén lehký. Celé čtyři dny výstupu jsme ani jednou neodložili lano. Nový sníh zakrývá záludné trhliny i v těchto výškách. Hledám nejkratší cestu k vrcholovým srázům. Opatrně sonduji cepínem každý krok. Mám nepříjemný pocit, jako bych kráčel po tenkém ledu. Našel jsem si vhodné stanoviště a dobírám Miloše. Klade nohy do mých stop, jde celkem bezstarostně, cesta je známá... Chybí mu ke mně ještě několik metrů.

V jednom okamžiku se mi zdá, jako by zavrával... vzápětí se nám ztrácí z očí. Následuje prudké trhnutí lana. Jožo i já držíme pevně. Upíráme zrak na černý otvor ve sněhu, do kterého se zařezává napjaté lano. Co se stalo? Celkem běžná příhoda. Prolomil se sněžný most přes ledovcovou trhlinu, který mě udržel. Naštěstí Miloš nespadol hluboko, za chvíli se hrabe celý obalený sněhem z otvoru ven.

Když konečně nastoupíme do prudkých srázů vrcholové pyramidy, zajásáme. Leží tu pevný, zmrzlý, vyfoukaný firn, po kterém se dá pohodlně stoupat bez sekání stupů. Naše radost však netrvá dlouho. Po dvou délkách firn končí a opět se musíme prodírat nahoru sypkým prašanem. Je to nepředstavitelná dřina. Již třetí den zapadáme po kolena a výstup jako by neměl konce. Před očima vyvstává stále stejný obraz: prudký svah, kde se musí jistit, pokrývá půl metru kyprého sněhu. Na laviny ani raději nemyslíme.

První lezec vždy pracně prošlápně svou lanovou délku, vyhrabe nohama a rukama jámu, aby se dostal k tvrdému firnu. Zarazí do něj co nejlouhoběji cepín a dobere dalšího. Potom znovu a znovu do omrzení. Obrovského svahu nad námi prostě neubývá. Výstup se stává utrpením. Vzhůru nás žene už jen vzteká vůle dosáhnout bodu, který jsme si umínilli. Vždyť na něm ještě nikdy nestál člověk. A není to žádný bezvýznamný hrbol v hřebeni, měří 6849 metrů.

Po polední společně udupeme na mírnějším srázu plošinku, před úporným sluncem se zakryjeme Žďárského vakem a odpočíváme. Na butanovém vařiči rozpouštíme sníh na ovocnou limonádu. Vrchol tušíme už těsně před sebou, pracně sbíráme síly k poslednímu náporu.

Přepych nečinností si nemůžeme dovolit dlouho. Brzy se vydáváme na další výstup. Opět se trmácíme bezednou bílou hmotou. První lezec je v některých okamžicích na pokraji zoufalství. Minuty bezmocné šlape a šlape na místě a není schopen postoupit o pár decimetrů výš.

Zvolna se přece jen blížíme k ostrému sněhovému hřebeni. Víme, že tvoří závěrečnou část výstupu, doufáme, že na něm budou lepší sněhové podmíanky. Ale znovu se jen beznadějně bojíme po kolena.

Vrchol dosud není vidět, cítíme však jeho blízkost. Zleva se přibližuje jižní, zprava severní hřeben. Znásobujeme své úsilí...

Ve tři hodiny přelézáme poslední délku lana. Zastavujeme se na protáhlé sněhové plošině. Kúhí Hejvád, nejvyšší vrchol Išmurchské doliny, patří Československu!

Jsme nesmírně šťastní, přestože je nám zima a jsme vyčerpáni, přestože se blížím z Pákistánu hrozivý černý mrak a čeká nás ještě dlouhý, nebezpečný sestup... Velká nadmořská výška, námaha uplynulých dnů i vědomí, že právě prožíváme jeden z největších dnů svého života, nás trochu omámily.

RADOVAN KUCHAR,
zasloužilý mistr sportů